

**ЕКОНОМІКА ПРАЦІ ТА УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ,
РОЗВИТОК ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ**

УДК 339.924:331.556.4

Л. Б. ЧАЙКА-ПЕТЕГИРИЧ

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

**РОЛЬ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ У РОЗВИТКУ
МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ**

У статті визначено особливості державного регулювання міжнародною міграцією робочої сили та окреслено напрями його вдосконалення, розкрито роль організаційно-економічних інструментів у розвитку міжнародної міграції робочої сили.

Ключові слова: трудова міграція, державне регулювання, міграційна політика, механізми державного управління, організаційно-економічні інструменти.

L. B. CHAYKA-PETEGYRYCH

Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

**THE ROLE OF ECONOMIC-ORGANIZING MEANS IN THE DEVELOPMENT OF
INTERNATIONAL LABOUR MIGRATION**

The article deals with the peculiarities of state regulation of international labour migration are determined and the ways of its improvement are founded, the role of organization-economic instruments in the development of international labour migration is determined. Rational development of process of labour migration requires considerable efforts from the side of the state and public authorities. The role of state interference with the migratory processes of labour resources must expressly outline the orientation of functions of the special public institutions in the direction of increase of mobility of labour force by moving of some its part outside the state in such terms of labour and way of life, for which it is possible to carry out effective labour activity. A public migratory policy is examined as an organic aggregate of political, economic, administrative, legal, social principles, forms, methods, instruments and levers which are used by the state and its representatives for realization of the optimal adjusting of international migration of labour force.

Key words: labour migration, public regulation, migration policy, mechanism for public administration, economic-organizing means.

Постановка проблеми. Сьогодні населення України постійно відчуває на собі сукупний вплив економічної, фінансової, демографічної, соціальної криз, які підсилюють одна одну і гальмують вихід нашої держави на шлях суттєвого підвищення якості життя і сталого господарського розвитку. Традиційний підхід до регулювання міграції, що на практиці реалізується як прагнення або спроба розв'язувати проблеми в окремих сферах суспільного життя, часом нехтуючи системністю та комплексністю підходів, не може бути достатньо ефективним за умов розвитку України як цілісного державного утворення. Саме тому сьогодні дослідження основних елементів міжнародних міграційних процесів, аналіз різних підходів до їх регулювання, вивчення міжнародного досвіду набувають актуального значення.

Аналіз останніх досліджень. Різні аспекти міграційних переміщень трудових ресурсів як один з основних напрямів розвитку системи міжнародних економічних відносин були предметом дослідження багатьох учених. Зокрема, у працях зарубіжних економістів Дж. Борхаса, П. Кругмана, Я. Мінсера, А. Роя знайшли відображення проблеми формування, розвитку та управління міграційними потоками. Теоретичними проблемами міграційних процесів і їх кількісною оцінкою займаються С. Глінкіна, А. Кирєєва, Н. Кулікова, В. Івантер, Л. Максакова, Г. Овчинникова, С. Панаріна, К. Семенова, І. Синицина, Ж. Зайончковської, Т. Заславської, В. Переведенцева, Л. Рібаковського, І. Цапенко та інших.

Вагомий внесок у вивчення процесу інтернаціоналізації робочої сили, теорії і практики міжнародної трудової міграції, нормативно-правових аспектів регулювання міграційних процесів й удосконалення організаційно-економічних механізмів їх регулювання за умов перехідної економіки зробили вітчизняні вчені В. Будкін, О. Власюк, В. Геєць, М. Долішній, С. Злупко, А. Кравченко, Е. Лібанова, Л. Лісогор, Д. Лук'яненко, Ю. Макогон, О. Малиновська, Н. Марченко, А. Мокій, С. Пирожков, Ю. Пахомов, С. Писаренко, О. Позняк, А. Поручник, О. Рогаць, М. Романюк, А. Румянцев, Є. Савельєв, Л. Семів, А. Філіпенко, І. Школа, О. Шнирков.

Проте окремі питання розвитку міжнародної міграції трудових ресурсів. Потребує аналізу проблема пошуку шляхів ефективного впливу на процеси розвитку трудової міграції на загальнодержавному та регіональному рівнях.

Мета статті. Міграція робочої сили, як процес перерозподілу робочої сили, потребує певного державного регулювання, без чого цей процес може трансформуватися в некеровану послідовність дій. Істотне розширення масштабів та зростання інтенсивності зовнішньої міграції робочої сили актуалізує її дослідження як чинника розвитку економіки, ринку праці, соціальної сфери, демографічних змін. Тому у

статті ми розглянемо напрямки державного регулювання міграцією, проаналізуємо роль організаційно-економічних інструментів у розвитку міграції робочої сили.

Вклад основного матеріалу. Раціональний розвиток процесу трудової міграції вимагає значних зусиль з боку держави та органів державної влади. Роль державного втручання у міграційні процеси трудових ресурсів повинна чітко окреслювати спрямованість функцій спеціальних державних установ у напрямі підвищення мобільності робочої сили шляхом переміщення деякої її частини за межі держави в такі умови праці і побуту, за яких можна здійснювати ефективну трудову діяльність, спрямовану на зростання добробуту як країни-донора, так і світового співтовариства. Слід зауважити, що в даному випадку доцільним є використання досвіду регулювання трудових міграцій у високорозвинених країнах.

Комплекс організаційно-економічних інструментів регулювання міграції робочої сили, які використовуються у міжнародній практиці включає заходи, орієнтовані, по-перше, на особисті інтереси трудових мігрантів, по-друге, на національно-державні інтереси країни-донора, по-третє, на національно-державні інтереси країни-реципієнта, по-четверте, на інтереси міжнародного співтовариства. В першому випадку, вигоду отримують мігранти від зміни громадянства чи місця життєдіяльності, в другому – країна-донор за рахунок експорту робочої сили, в третьому – приймаюча країна за рахунок припливу в її економіку іноземної робочої сили, в четвертому – світове співтовариство, яке отримує вигоду в результаті подібного обміну, оскільки вклад робочої сили у світову економіку і цивілізацію є вищим там, де існують кращі умови для трудової діяльності і побуту [1, с.66].

Заходи спрямовані на захист інтересів трудящих-мігрантів, покликані полегшити громадянам умови виїзду і повернення в країну проживання шляхом внесення змін у національні законодавства. Цій же меті служить послідовне подолання державної монополії в галузі організації експорту робочої сили, через створення приватних національних агентств, фірм, що займаються посередництвом при працевлаштуванні за кордоном, так і шляхом допуску в країну іноземних представництв, що займаються такого роду діяльністю. Крім того, ця група заходів передбачає встановлення мінімально необхідних вимог до трудових контрактів, що укладаються, захист прав трудящих-мігрантів у країнах-імпортерах робочої сили (через укладання багато- і двохсторонніх міжурядових угод), сприяння оперативної і результативної адаптації трудящих-мігрантів до нових умов життєдіяльності в країнах-реципієнтах і реадaptaції після повернення на батьківщину. Перше завдання вирішується шляхом широкої роз'яснювальної й інформаційної роботи про умови праці і побуту за кордоном, мовної і фахової підготовки громадян перед виїздом за кордон, друге – шляхом сприяння в соціально-економічній облаштованості після повернення на батьківщину.

Заходи, спрямовані на захист державних інтересів країн-експортерів робочої сили, передбачають ліцензування державними органами діяльності посередників, що організують експорт робочої сили з метою уповноваження правом посередництва при працевлаштуванні за кордон тільки тих організацій, що мають достатні знання, досвід роботи у цій сфері і спроможні нести матеріальну і юридичну відповідальність за результати своєї діяльності. Важливим напрямом державної міграційної політики є регулювання параметрів відтоку робочої сили за кордон (як кількісних, так і якісних), з метою захисту національного ринку робочої сили від надмірного відтоку за кордон працівників дефіцитних спеціальностей і запобігання негативних наслідків міграції для демографічних процесів у країні [3, с.78]. Регулювання здійснюється за допомогою лімітування видачі закордонних паспортів, прямої заборони на виїзд окремої категорії робітників чи введення еміграційних квот.

В цілому єдиним учасником, який «програє» від цього процесу є країна-донор, яка, затративши кошти на підготовку робочої сили, втрачає значну її частину, чим знижує рівень своєї соціально-економічної безпеки. Така ситуація змушує країну-донора до прийняття відповідних нормативно-правових і економічних заходів щодо запобігання можливих втрат, які пов'язані з міграційними процесами, їх мінімізації і отримання певної компенсації від заподіяних реальних збитків. Вони можуть застосовуватися як по відношенню до мігрантів (через механізм оподаткування до чи після виїзду на відповідній договірній основі), так і по відношенню до країн-реципієнтів (встановленням відрахувань на користь країни-донора від доходів, які отримують приватні і державні організації, що використовують працю іммігрантів), а також – до світового співтовариства в цілому. Саме тому політика втручання у міграційні процеси повинна формуватися у тісному взаємозв'язку з основними напрямками соціально-економічної політики держави, включаючи зовнішньоекономічну діяльність, соціально-економічний розвиток регіонів, галузеві програми тощо. Вона повинна мати комплексний, багатоцільовий характер і бути тісно пов'язаною з політикою соціально-економічного розвитку України. З метою раціоналізації використання організаційно-економічних інструментів розвитку міграції, необхідним є здійснення наступних заходів з боку органів державної влади:

- структуризація функції держави у сфері управління міграційними процесами;
- формування державної політики втручання у міграційні процеси у тісному зв'язку з соціально-економічною політикою, визначаючи її взаємозв'язки з іншими напрямками і сферами трудових переміщень;
- аналіз і оцінка впливу зовнішніх і внутрішніх чинників на ефективність міграційних процесів;
- планування і прогнозування результатів міграційних потоків та визначення їх впливу на розвиток національного ринку праці;
- створення сприятливих умов для ефективного розвитку міграційних потоків робочої сили, запобігаючи появі негативних факторів, які суттєво деформують його;

– розробка механізмів реалізації державної політики втручання у розвиток міграційних потоків трудових ресурсів, які були б спрямовані на досягнення рівноваги попиту і пропозиції праці, допускаючи існування при цьому природного безробіття на внутрішньому ринку праці.

Вибір того чи іншого інструменту державного втручання у трудові міграційні процеси в умовах України, дослідження можливостей автономного чи спільного застосування конкретних регуляторів (з точним знанням очікуваних наслідків) вимагає чіткого окреслення в рамках єдиної класифікаційної схеми заходів еміграційної політики, які застосовують розвинуті країни світу. Жодна з найбільш відомих класифікацій заходів управління міграційними процесами не відповідає цій меті у відповідній мірі. Частина з них базується лише на одній, окремій ознаці, наприклад, на напрямках чи змісті і тому не дозволяє проаналізувати заходи міграційної політики з різних сторін; інші вчені, при побудові класифікацій, не до кінця дотримуються запропонованої ознаки. Тому доцільно використовувати наступну систему ознак для класифікації основних заходів державного втручання у міграційні процеси, яка враховує одночасно декілька ознак і дозволяє отримати достатньо чітко обмежені групи заходів:

1. В залежності від спрямованості заходів державного втручання на трудові міграційні процеси слід виділяти заходи, які впливають на величину і структуру попиту робочої сили, її пропозицію та регулювання заробітної плати.

2. В залежності від характеру заходів: економічні, правові, організаційні і адміністративні. Необхідно зазначити, що ці заходи часто виступають як змішані. Нерідко адміністративні вимоги у сфері трудові міграційних процесів супроводжуються економічними з метою пом'якшення негативної реакції з боку емігрантів.

3. В залежності від змісту заходів: стимулюючі і обмежувальні. Перші застосовуються для підтримки міграційних процесів, які сприяють покращенню ситуації на національному ринку праці. Другі – для обмеження «відпливу умів», який погіршує інтелектуальний потенціал країни-донора. Зазначимо, що внаслідок «відпливу умів» з України відбувається втрата її науково-технічного та інтелектуального потенціалу. Для забезпечення сталого економічного розвитку України, її адаптації до «нової» економіки ринок праці буде вимагати саме цієї частини міграційного потоку. Одним із важелів стримування детеріоративної частини міграційного потоку має стати запровадження системи платності з боку іноземних фірм, які запрошують українських емігрантів з метою працевлаштування. У даному випадку розмір оплати повинен включати величину людського капіталу, обчислену на основі врахування терміну трудової діяльності (до моменту досягнення особою пенсійного віку), щорічного доходу особи яка емігрує, дисконтуючи його за показником процентної ставки по кредитах.

Для стримування «відпливу умів» регулювання повинно включати фінансову підтримку державою науково-технічних, культурних програм, діяльності фондів, в яких вченим, спеціалістам, кваліфікованим працівникам будуть надаватися високооплачувана робота в Україні і можливість короткотермінових виїздів за кордон. Такі програми регулярно оголошуються для українських громадян іншими державами і розглядаються засновниками як заходи із стримування еміграції з України на Захід і допомога нашій країні у збереженні її наукового потенціалу.

4. В залежності від об'єкту впливу в структурі груп населення. В залежності від того, чи охоплюють ці заходи всі такі групи, чи їх частини, виділяються загальні або спеціалізовані.

5. В залежності від джерела фінансування. За цією ознакою заходи державного втручання можна розділити на чотири групи: з коштів держбюджету; з коштів фонду зайнятості; з коштів підприємства; змішане фінансування – з коштів бюджету чи фонду зайнятості і за рахунок підприємства.

Серед загальних економічних заходів необхідно виділити: допомогу у відкритті підприємств, державні субсидії на розширення виробництва, відкриття нових робочих місць, організацію громадських робіт. Сприяння в організації власної справи є одним з найважливіших напрямків діяльності служб зайнятості і міграції. Воно включає як надання консультативної і матеріальної допомоги, так і допомогу у підборі і підготовці працівників для новостворених робочих місць.

В сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки особливу увагу необхідно приділяти наданню допомоги в організації власної справи, оскільки це пов'язано не лише із працевлаштуванням особи, що бажає організувати свою справу, а й із створенням нових робочих місць. Разом з тим, процес підтримки підприємницької діяльності не завжди проходить без соціальних ускладнень, зокрема, відбувається самоусунення значної частини активного населення країни від реалізації базових потреб, що затримує оздоровлення соціально-економічної ситуації в країні і стимулює еміграційні настрої. Виникає, таким чином, зворотний зв'язок, в якому реалізація базових потреб зіштовхується з потребою трудової еміграції.

При розробці заходів управління трудові міграційними процесами виникає проблема, в яких галузях необхідно створювати нові робочі місця. Вирішення останньої пов'язане з виявленням структурних змін в економіці. Спеціальний аналіз повинен виявити, в якій галузі мають місце дефіцит пропозиції і низька вартість робочих місць. Саме в ній, в першу чергу, необхідно створювати нові робочі місця і на неї орієнтувати осіб, які прагнуть займатися підприємництвом (наприклад, сфера послуг). Ці заходи слід здійснювати як за рахунок державних коштів, так і за рахунок коштів підприємств. Разом з тим ефективність заходів з організації власної справи обмежується високою вартістю робочого місця, завищеними цінами на продукцію, низьким рівнем масового платоспроможного попиту.

У період інноваційного розвитку в Україні при стимулюванні приватного підприємництва особливу увагу необхідно приділяти аналізу і прогнозу технологічних і структурних змін в економіці. В іншому випадку, існує небезпека підтримки і сприяння створенню нових робочих місць у технічно відсталих галузях, чи тих, що відносяться до структури економіки, яка не відповідає сучасним вимогам НТП [4].

Проведення заходів державного регулювання трудові міграційних процесів вимагає також врахування регіонального аспекту, оскільки структурні зміни в економіці викликають регіональне структурне безробіття: скорочення виробництва в одному регіоні може супроводжуватися його розширенням в іншому, а надлишок пропозиції робочої сили даної спеціальності водночас може супроводжуватися її дефіцитом.

Важливим завданням заходів державного втручання у трудові міграційні процеси є регулювання величини і структури пропозиції робочої сили. Остання визначає напрямки її міграційного руху у тому випадку, якщо вона перевищує попит і призводить до збільшення чисельності безробітних. Податкові інструменти, що дозволяють стимулювати чи обмежувати пропозицію робочої сили, можна віднести як до економічних, так і до адміністративних. Кількість робочих місць в умовах ринкової трансформації економіки, як правило, є меншою від кількості осіб, які прагнуть працевлаштуватися. Тому розширення бази оподаткування шляхом розробки податкових важелів для стимулювання створення додаткових робочих місць, дозволить пом'якшити безробіття та знизити міграційні потоки робочої сили. З іншого боку, зниження податкового тиску на оплату праці високооплачуваних працівників, забезпечивши тим самим їх зацікавленість у зростанні заробітків, може також суттєво зменшити «відплив умів» за кордон.

Економічні інструменти, що регулюють структуру пропозиції робочої сили також включають в себе розвиток усіх форм професійного навчання і встановлення контрактних зв'язків між навчальними закладами і підприємствами. До них відноситься надання права на одержання другої освіти або професійного навчання особам, які в період трудової діяльності ризикують втратити роботу. Ці заходи можуть бути реалізовані різноманітними способами, які розрізняються як за об'єктом, до якого вони відносяться, так і за джерелами фінансування. Основним з них є організація перепідготовки за рахунок фонду зайнятості, яка охоплює офіційно зареєстрованих безробітних. Водночас існують і способи змішаного фінансування, за яких перепідготовка організовується працедавцем, але частина його витрат компенсується державою [2, с.60].

Спрямованість заходів державного втручання у трудові міграційні процеси через регулювання заробітної плати можна розглядати як загальний економічний спосіб опосередкованого впливу на попит і пропозицію робочої сили. Вплив на пропозицію робочої сили очевидний, оскільки величина заробітку безпосередньо визначає і сферу прикладання праці і прагнення працювати за кордоном. Заробітна плата визначається наступними факторами: тривалістю робочого часу; ціною праці за одиницю часу; кількістю місць роботи однієї особи; ефективністю діяльності підприємницької структури (структур); системою заробітної плати, яка склалася на даному підприємстві; політикою держави в сфері заробітної плати. Державі доцільно здійснювати регулюючий вплив на весь комплекс цих елементів за допомогою адміністративних і економічних інструментів. Вплив на тривалість робочого часу і оплату одиниці робочого часу зазвичай носить адміністративний характер. В розвинутих країнах держава регламентує, зазвичай, максимальну тривалість робочого тижня і мінімальну заробітну плату. Ці нормативи є орієнтиром при укладанні трудового договору між підприємцями і найманими працівниками. При встановленні конкретної величини оплати праці взаємодіють: ринок, держава, профспілки, підприємці і наймані працівники. Умови, які склалися на даний час визначають, який з цих чинників здійснює вирішальний вплив на ціну робочої сили. Різноманітні моделі регулювання заробітної плати обмежені відсутністю регулюючого впливу або директивним встановленням заробітної плати. В наших умовах ймовірніше всього використання моделі, в якій вплив держави був би достатньо відчутним, щоб виконувати функцію соціального захисту, а вплив ринку не надто обмежений.

Останнім часом серед широкого спектру заходів державного втручання у міграційні процеси першорядного значення набувають наступні: організація і проведення перепідготовки працюючих і безробітних, регулювання заробітної плати; стимулювання щодо створення нових робочих місць і розвитку підприємництва; становлення системи так званого мікрокредитування, надання допомоги безробітним в організації власної справи. Необхідною умовою ефективності запропонованих заходів є систематичне проведення середньострокового аналізу і прогнозування структурно-демографічної динаміки трудової еміграції в цілому по Україні і за регіонами, що дозволить оцінити структуру попиту на робочу силу і визначити найбільш ефективні напрямки державного втручання в міграційні процеси.

Застосовуються й суто економічні методи, наприклад, диференціація податкових ставок на валютні трансферти мігрантів, що працюють за кордоном у залежності від їхньої спеціальності. Практикується також система штрафів, яка доходить часом до конфіскації майна за несанкціонований виїзд із країни. Як засіб стимулювання залучення в країну частину заробітку в іноземній валюті, або сприяння в інвестуванні на батьківщині за допомогою різноманітних пільг фінансово-кредитного характеру.

Цінним для України є такий метод валютного регулювання, як надання трудовим мігрантам права відкрити рахунки у вітчизняних банках як у національній, так і в іноземній валюті. Незважаючи на вдосконалення банківської системи в Україні, вона залишається недостатньо ефективною, що значно збільшує суму валютних надходжень від емігрантів. Більшість з них намагається перевозити валюту самостійно, використовуючи нелегальні шляхи.

Досить жорсткі вимоги повинні висуватися до фірм-посередників та фірм-експортерів, які займаються працевлаштуванням громадян України за кордоном. Це пояснюється характером їх діяльності, оскільки, по-перше, робота з людьми завжди вимагає особливої відповідальності, по-друге, експорт робочої сили – досить прибутковий вид діяльності і, по-третє, від того, наскільки вдало він організований, залежить входження України у світове співтовариство.

Основні вимоги до агентів з працевлаштування за кордоном можуть бути зорієнтовані на: наявність належної організаційної і матеріально-технічної бази, інформаційно-комп'ютерної системи, можливостей мовного навчання емігрантів та їх професійної підготовки; наявність кадрів відповідної кваліфікації; юридична відповідальність за результати своєї діяльності і наявність матеріальних (фінансових) гарантій.

Національними законодавствами країн-експортерів робочої сили висувуються вимоги і до трудящих емігрантів. Існує ряд причин, які перешкоджають виїзду українських громадян за кордон з метою працевлаштування:

- відсутність документального підтвердження відомостей про особу;
- дефіцитність професії, яка характеризує детеріоративну частину зовнішньоміграційного потоку і справляє негативний вплив на розвиток національного ринку праці;
- наявність у працівника-емігранта фінансової заборгованості;
- невиконання зобов'язань між сім'єю;
- перебування громадянина під слідством;
- нерегульованість відносин особи з органами безпеки;
- небажання громадянина прийняти зобов'язання про виконання загальноприйнятих норм;
- виникнення надзвичайних ситуацій, що загрожують безпеці країни.

До заходів прямого впливу, які застосовують в процесі управління трудовою міграцією, відносяться також інструменти експансіоністської політики. Йдеться про те, що країни-експортери робочої сили, здійснюючи еміграційну політику, використовують методи «завоювання» іноземних ринків праці. Одним із них є демпінг робочої сили робочої сили, тобто встановлення і своєчасне коригування мінімальної заробітної плати у трудових контрактах, які укладаються з трудовими емігрантами. Цей метод експансіоністської політики може використовуватись державою для регулювання інтенсивності трудових міграційних потоків.

Важливим інструментом державної політики регулювання процесом трудової міграції приймаючих країн є регулювання оплати за посередницькі послуги із працевлаштування за кордоном. У всіх країнах агенти з найму експропрують значну частину зароблених емігрантами коштів у вигляді плати за допомогу у працевлаштуванні. У деяких країнах оплата таких послуг майже вдвічі перевищує прямі витрати за наймом (Філіппіни, Бангладеш). Як правило, плата за посередництво збільшується пропорційно різниці у заробітній платі в країні-донорі і в країні-реципієнті. Таким чином, вартість посередницьких послуг ніби вирівнює трудові заходи на батьківщині і за кордоном. Таке регулювання дозволяє зрозуміти, чому найінтенсивніші міграційні потоки не є характерними для країн з найнижчим рівнем заробітної плати.

Вироблення дієвого механізму оплати посередницьких послуг є особливо актуальною сьогодні у вітчизняній практиці, оскільки фірми-посередники вдаються до різного роду зловживань у сфері працевлаштування громадян України за кордоном. З огляду на це, доцільно застосувати жорсткі методи централізованого регулювання оплати посередницьких послуг через систему оподаткування.

Зазначені заходи міграційної політики повинні стати дієвими інструментами щодо стримування трудової еміграції з України, яка набуває зростаючих темпів. З метою забезпечення ефективного державного регулювання міграційними процесами, нашій країні доцільно вирішити такі основні завдання:

- сприяння скороченню безробіття і покращення ситуації на національному ринку праці, в тому числі, за рахунок набуття мігрантами за кордоном освіти, професії і кваліфікації;
- реалізація права громадян на свободу пересування і поряд з цим, захист прав та інтересів трудящих-емігрантів в країнах-реципієнтах;
- забезпечення зворотного характеру міграції;
- покращення фінансово-економічного положення за рахунок валютних надходжень.

Вирішення цих завдань в Україні в кінцевому результаті покликане забезпечити прискорення темпів економічного розвитку. В свою чергу, невирішеність низки організаційно-правових і економічних питань в галузі зовнішньої трудової міграції породжує негативні наслідки, а саме: 1) відплив за кордон представників дефіцитних професій, в тому числі, носіїв високих технологій, що призводить до зниження науково-технічного потенціалу України і виникнення міжнародних конфліктів; 2) ріст масштабів нелегальної трудової міграції і, як наслідок, з одного боку, втрати валютних надходжень від трудових емігрантів, з іншого – перетворення місць дислокації іноземних працівників у криміногенні зони; 3) соціальна незахищеність громадян, які працюють за кордоном.

Отже, кінцевою метою управління трудовою еміграцією в Україні є досягнення балансу між попитом і пропозицією робочої сили на вітчизняному ринку праці, запобігання масовому безробіттю, забезпечення раціональної структури зайнятості, стримування нелегальної еміграції, збереження висококваліфікованого працересурсного потенціалу, забезпечення надійного соціального захисту

трудоемігрантів і, водночас, суттєве поповнення бюджету України. Від рівня регулювання трудової еміграції залежить визнання та престиж України у світі і повноцінне входження її у міжнародний ринок праці.

Література

1. Кисільова Т. Регулювання трудової міграції / Кисільова Т. // Юридичний Вісник України. – 2006. – № 17. – С. 4.
2. Козик В.В. Міжнародні економічні відносини : [навч. посібник] / Козик В.В., Пайкова Л.А., Даниленко Н.Б. – 4-е вид. – К. : Знання-Прес, 2003. – 406 с.
3. Метелев С.Е. Международная миграция и ее влияние на социально-экономическое развитие России / Метелев С.Е. – М. : ЮНИТИ – ДАНА. : Закон и право, 2007. – 319 с.
4. Роменчук О. Визначення та класифікація міграцій: наближення до операційних понять / Роменчук О. // Політичний менеджмент. – 2006. – № 2. – С. 127–139.
5. Ярошенко М. Державне регулювання міграційних процесів в Україні / Ярошенко М. // Юридичний Вісник України. – 2002. – № 41. – С. 14.

References

1. Kysiliova T. Reguliuvannya trudovoji migraciji // Jurydychnyj visnyk Ukrainy. – 2006. – № 17. – С. 4. [in Ukrainian].
2. Kozyk V.V., Pajkova L.A., Danylenko N.B. Miznarodni ekonomichni vidnosyny: navchalnyj posibnyk. 4 vydannia. – K. : Znannia-Press, 2003. – 406 s. [in Ukrainian].
3. Metelev S.E. Mezhdunarodnaja migracija i eje vlijanije na socialno-ekonomicheskoe razvitije Rosii. – M. : YUNITI–DANA: Zakon i pravo, 2007. – 319 s. [in Russian].
4. Romenchak O. Vyznachennia ta klasyfikacija migracij: nablygennia do operacijnyh poniat' // Politychnyj menedgment. – 2006. – № 2. – С. 127-139. [in Ukrainian].
5. Yaroshenko M. Derzavne reguliuvannia migracijnyh procesiv v Ukraini // Jurydychnyj visnyk Ukrainy. – 2002. – № 41. – С. 14. [in Ukrainian].

Надійшла 17.02.2014; рецензент: д. е. н. Рибчук А. В.